

Miro Gavran

Felejtse el Hollywoodot!

vígjáték

A mű eredeti címe: Zaboravi Hollywood

Fordították és magyarosították: Varga Viktória és Varga Iván

Lektorálta: Kiss-Iván Anna

E mű az alábbi klasszikusokból tartalmaz idézeteket:

William Shakespeare *III. Richárd*, Vas István fordításában

William Shakespeare *Hamlet, dán királyfi*, Arany János fordításában

Homérosz *Iliász*, Devecseri Gábor fordításában

Johann Wolfgang von Goethe *Faust*, Jékely Zoltán és Kálnoky László fordításában

A cselekmény eredetileg Zágrábban, Horvátországban játszódik. A szerző előzetes írásos engedélye alapján a fordítók a cselekményt Budapestre helyezték, motívumait a magyar kulturális környezetnek megfelelően írták át.

Copyright 1996 © Miro Gavran, Dugi dol 58c, Zagreb (Croatia) miro.gavran@zg.t-com.hr

Hungarian translation copyright 2019 © Varga Viktória kissv988@gmail.com & Varga Iván ivan.varga.88@gmail.com

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is.

Sem a teljes mű, sem annak bármely része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármely adattárolást – nem sokszorosítható a szerző írásbeli engedélye nélkül.

Figyelmeztetés: A dráma akár profi, akár amatőr bemutatása csak a szerző írásbeli engedélyével lehetséges.

Színházi premierek:

1. Epilog Teatar, Zágráb, Horvátország (1997)
2. Slovenské komorné divadlo, Túrócszentmárton, Szlovákia (2004)
3. Theater Brett, Bécs, Ausztria (2009)
4. Theater SIFAR, Hyderabad, India (2013) (hindi nyelven)
5. Teatar Gavran, Zágráb, Horvátország (2017)

Televíziós premier:

1. Horvát Televízió 1, Zágráb, Horvátország (2000) (tévjáték)

SZEREPLŐK:

GÁBOR.....48 éves

MÁTÉ.....28 éves

A cselekmény egyetlen helyiségben játszódik: egy kis szobában, amely úgy néz ki, mintha ügyetlenül összekeverték volna egy balett gyakorlótermet és egy nappalit. Ebben a szobában található egy üres tükörkeret, egy éjjeli szekrény, rajta telefon, egy fotel, két egyszerű szék, a falon két kard és Gábor néhány fényképe a férfi korábbi előadásairól, és egy szobabicikli.

1. JELENET

(Gábor a nagy fotelben ül, melyet királyi trónusként világítanak meg a fények. Shakespeare III. Richárd című drámájából mond monológot.)

GÁBOR:

„Szelíden mosolyog a háború,
Nem lovagol páncélos paripán,
Hogy félénk ellenség szívét ijessze,
Ehelyett fürge lábakkal szökell
A hölgy-szobákban léha lantzenére.
De én, aki nem játszani születtem
Sem tetszelgő tükröknek udvarolni,
Kit durván véstek és szerelem fénye nélkül
S riszáló nimfák előtt nem feszíthet,
Kit megfosztottak minden szép aránytól
S a természet becsapott termetemmel,
Ki torzul, félig kész, s idő előtt
Küldtettem el e lélegző világba,
Bénán s idétlenül, hogy a kutyák
Megugatnak, ha bicegek előttük -
Én ilyen fuvolázó békekorban
Nem is tudok egyébbel szórakozni,
Mint hogy a napon nézem árnyamat
És csúfságomat magam magyarázom:
Én, mivel nem játszhatom a szerelmest,
Hogy eltöltsem e csevegő időt -
Úgy döntöttem, hogy gazember leszek...”

(Csörög a telefon. Gábor felkel a fotelból, odalép a telefonhoz, és felveszi a kagylót.)

GÁBOR: Igen, tessék... Én vagyok... Igen, én vagyok... Moszkva tér 3., második emelet, pontosan..., mit nem ért? Maga a Széll Kálmán téren van, és nem találja a Moszkva teret?! Hiszen ez ugyanaz a tér, maga pontosan ott van... rendben, jöjjön fel, a második emeleten balra!

(Gábor leteszi a kagylót.)

GÁBOR: „Nem találom a Moszkva teret.” Mit vétettem, Istenem?

(Gábor kivesz az éjjeliszekrényből egy pálinkásüveget és egy poharat. Megtölti a poharat. Visszateszi az üveget az éjjeliszekrénybe. Csengetnek az ajtón.)

GÁBOR: Szabad!

(Máté belép a szobába.)

MÁTÉ: Jó napot!

GÁBOR: Jó napot!

MÁTÉ: Máté vagyok..., én telefonáltam az előbb, és tegnap is...

GÁBOR: Jól van, jól van! Feltételeztem, hogy maga az.

(Az órára néz.)

GÁBOR: Tíz percet késett.

MÁTÉ: Bocsánat. Rossz villamosra szálltam fel..., olyan ritkán járok Budapesten, egyébként mindent pontosan megterveztem, hogy időben érkezsek, én úgy tudtam a négyes villamossal kell mennem, de egy hölgy azt mondta, hogy üljek fel gyorsan a hatosra, és már azt hittem elszalasztottam a Moszkva teret, és...

GÁBOR: Rendben, jól van! Ezen már egyébként sem segíthetünk. Térjünk a lényegre: miről akart beszélni velem?

MÁTÉ: Hát Kissné nem mondta el?

GÁBOR: Említett valamit, de elfelejtettem.

MÁTÉ: Nos, arra gondoltam..., ha lenne szíves... Ön, mint elismert színművész...

GÁBOR: És filmszínész.

MÁTÉ: És filmszínész, persze. Arra gondoltam, ha lenne szíves felkészíteni a színművészeti felvételi vizsgára...

GÁBOR: A színművészeti felvételi?

MÁTÉ: Igen, a színművészeti felvételi.

GÁBOR: Színész akar lenni?

MÁTÉ: Igen, szeretnék.

GÁBOR: Miért?

MÁTÉ: Mit miért?

GÁBOR: Miért akar színész lenni?

MÁTÉ: Hogy szerepelhesek. Ez olyan szép hivatás. Nem igaz?

GÁBOR: Mikor hogy...

MÁTÉ: Szeretném, ha Ön készítené fel a felvételi. Úgy hallottam, hogy sokan felvételt nyertek, akiket Ön mentorált.

GÁBOR: Már felvételizett?

MÁTÉ: Nem.

GÁBOR: Valahonnan ismerősnek tűnik.

MÁTÉ: Nem hiszem. Veszprémben élek.

GÁBOR: Ja, Veszprémben. Mégis, mintha már valahol láttam volna szerepelni.

MÁTÉ: Talán az amatőr társulatomban. Sokat játszottunk a Balaton-felvidéken.

GÁBOR: Nem nézek amatőr előadásokat. Nincs hozzá gyomrom.

(Csend.)

MÁTÉ: Fel tetszene készíteni a felvételi?

GÁBOR: Sajnálom, fiatalember, de nincs rá időm.

MÁTÉ: Igazán hálás lennék, ha legalább egy keveset...

GÁBOR: Sok feladatom van az Egyetemen és a színházban. Sajnálom, talán jövőre!

MÁTÉ: Még három hónap van hátra a felvételiig. Sosem dolgoztam profival. Mindenki szerint tehetséges vagyok, de tudom, hogy szakmai tanácsra van szükségem egy olyan embertől, mint Ön. Kissné azt mondta...

GÁBOR: Kissné a barátnőm, vagyis a szomszédom, de fogalma sincs a művészetről, és többek között azért is kell elutasítanom, mert két új szerepre készülök.

MÁTÉ: Melyik darabban?

GÁBOR: Én játszom III. Richárdot az Operettszínházban és Faustot a Nemzeti Színházban. Mindkettő igényes, összetett szerep. Címszerep.

MÁTÉ: Tehát nem segíthet?

GÁBOR: Nem segíthetek. Az igazi játékra egyébként sem taníthatja meg senki a világon.

MÁTÉ: Kár. Hajlandó lettem volna fizetni, amennyit csak kér!

(Máté az ajtó felé indul.)

GÁBOR: Lehet, hogy talállok heti egy-két alkalmat.

(Máté megáll, és Gábor felé fordul.)

MÁTÉ: Végtelenül hálás lennék Önnek!

GÁBOR: Talán esténként.

MÁTÉ: Csodálatos! Bármikor készen állok.

GÁBOR: Egyébként órákért kell fizetni.

MÁTÉ: Rendben.

GÁBOR: Tanítási órákban számolok,

MÁTÉ: Rendben.

GÁBOR: Egy nap három órát tartok egyhuzamban.

MÁTÉ: Rendben.

GÁBOR: Általában heti kétszer.

MÁTÉ: Rendben.

GÁBOR: Az óránként hétezer forint.

MÁTÉ: Hétezer forint?!

GÁBOR: Igen. Három óra huszonegyezer forint. Havi nyolcszor, az annyi, mint százhatvannyolcezer forint, ez kevesebb a bérminimumnál.

MÁTÉ: Nézze, én...!

GÁBOR: Mondja!

MÁTÉ: Százhatvannyolcezer forint..., átgondolhatnám holnapig?

GÁBOR: Holnaptól új tarifával dolgozom. Holnaptól tízezer forint óránként. Az három órára harmincezer forint, havi nyolc alkalommal kétszáznegyvenezer forint. De, ha sikerül megegyeznünk, akkor a régi árnál maradunk egészen a szezon végéig.

MÁTÉ: Nézze, én...!

GÁBOR: Mivel sokallja, ezért tárgytalan. Egyedül is felkészülhet a felvételire.

MÁTÉ: Nem! Elfogadom, elfogadom az árát! Mikor kezdhetünk?

(Csörög a telefon. Gábor felveszi a kagylót.)

GÁBOR: Igen, tessék...? Tiszteletem Kissné...! A jelöltje éppen itt áll a dolgozószobámban... eljött, eljött... Hát, meglátom mit tehetek. Manapság mindenki színész akar lenni, mindenki dicsőségre, népszerűsége vágyik, de ez nem való akárkinek... Meglátom, mit tehetünk...

2. JELENET

(Gábor állandó mozgásban van, miközben Máté széken ülve hallgatja.)

GÁBOR: Manapság úgy gondolom: az *Otello* volt a legjelentősebb szerepem, a karrierem legfontosabb pillanata. Az *Otello* után mindenki másképp látott, a színész kollégák is, a rendezők is, a hentesem is. Ha a Szegedi Szabadtéri Színpadon van bemutatód, akkor azt minden magyar ember tudja, minden újság rólad ír, a tévében hírértékkal bírsz, a közvélemény középpontjába kerülsz, habár magát az előadást csak négyszer játszod el. Igen, 2000-ben az *Otello*val elsőrangú színésszé váltam – ahogy az egyik kritikus írta – ezután minden magától ment. Azt mondták, hogy én vagyok a leghitelesebb, a legjobb, habár Jago szerepe sokkal hálásabb. De, ő ügyetlenül túljátszotta. Mindenki azt mondta, hogy az árnyékomban maradt.

MÁTÉ: Bocsánat!

GÁBOR: Mondja!

MÁTÉ: Bocsásson meg, hogy félbeszakítom, de már fél órája...!

GÁBOR: Mi van már „fél órája“?

MÁTÉ: Már fél órája beszélgetünk, én pedig...

GÁBOR: Úgy gondolja, hogy az időnket vesztegetjük?

MÁTÉ: Nem azt mondtam.

GÁBOR: Úgy gondolja, hogy ez felesleges, úgy gondolja, hogy nem ismerem a szakmámat?! Tizenegy éve tanítok a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, most pedig azt kell megélnem, hogy az egyik jelölt megkérdőjelezi a szaktudásomat!

MÁTÉ: Nem ez volt a célom.

GÁBOR: De ez volt! Azt hiszi, nem tudom, mi zajlik a fejében, hogy nem ismerem fel minden gondolatát? A maga generációja túlságosan türelmetlen, fiatalember, túlságosan... Meggyőződésük, hogy mindent tudnak, de semmit sem tudnak! Csak a fő dolgokkal akarnak foglalkozni, de félnek a mellékes dolgoktól, éppen ezért nincs semmi a kisujjukban! Mit gondol, miért beszéltem magamról, a szerepeimről, az életemről, mit gondol miért...?

MÁTÉ: Nem tudom.

GÁBOR: Hogy közelebb kerüljek.

MÁTÉ: Hogy közelebb kerüljön?

GÁBOR: Igen, hogy közeledjek magához. Ma van az első óránk, két férfi életében először áll szemben egymással, miközben ugyanaz a vágy köti össze őket – a vágy, hogy az egyik képessége a másik birtokává váljon. És mit teszek én, a tapasztalt tanár – nem térek egyből a lényegre, hanem igyekszem közeledni – ám a maga fejében egyből bekapcsolódik a taxióra, mely számolgatja a forintokat és az értelmetlen időhúzást. Maga egyből a lényegre térne. Ilyen a maga generációja. Így viselkednek a nőkkel is – egyből rájuk ugranának mindenféle előjáték és bevezető nélkül – ezért kerülnek magukat az ifjú hölgyek, mert szívesebben töltik az estéiket egy vén kandúrral, aki sehova sem siet, mint egy

bizonytalan, türelmetlen és beteljesületlen zöldfülűvel. De rendben, ha dolgozni akar..., kezdjük el!
Milyen verssel készült a mai órára?

MÁTÉ: Petőfitől a *Reszket a bokorral*.

GÁBOR: Tessék, szavaljon!

(Gábor a fotelbe ül, Máté feláll a székről, Gáborral szembe áll, és nyugodt, kimért ritmussal elkezd szavalni Petőfi Sándor versét.)

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert

Eszembe jutottál...”

GÁBOR: Petőfi Sándor: *Reszket a bokor, mert...*!

MÁTÉ: Petőfi Sándor: *Reszket a bokor, mert...*

„Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert

Eszembe jutottál,

Eszembe jutottál,

Kicsiny kis leányka,

Te a nagy világnak

Legnagyobb gyémántja!”

GÁBOR: Várjon! Állj! Így nem szavalhat! Mi az, hogy vers?

MÁTÉ: Hogy érti?

GÁBOR: Maga szerint mi a vers?

MÁTÉ: A vers az emberi érzélem kifejezőmódja... mire gondol, amikor azt kérdezi: „Mi a vers”?

GÁBOR: A vers egy gondolat vagy egy érzés. Magánál képtelen vagyok eldönteni, hogy gondolatként vagy érzésként szavalja el a verset. Ne énekeljen! Döntse el, hogy a gondolatát vagy az érzelmét akarja kifejezni!

MÁTÉ: Nem tudom. Melyik a jobb?

GÁBOR: A legjobb az, amit maga akar. Tessék, fejezze ki gondolatként!

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert...”

GÁBOR: Várjon! Miért reszket?

MÁTÉ: Mert...

GÁBOR: Ez a lényeg! Hangsúlyozza a *mert*-et, ne nyelje el a fontos szavakat! Az elejétől kezdjük!

MÁTÉ:

„Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!”

GÁBOR: Szörnyű! Kiábrándító! Nem szabad olyan lágyan mondania: „Eszembe jutottál, Kicsiny kis leányka”! Fel kell ismernem a maga vágyát! Érti?

MÁTÉ: Érttem.

GÁBOR: Ha megértette, akkor folytathatjuk!

MÁTÉ: Honnan?

GÁBOR: Onnan, hogy „Te a nagy világnak”.

MÁTÉ: „Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!
Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szivemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.”

GÁBOR: Hogyan nem szerethet?

MÁTÉ: „Jobban nem szerethet.”

GÁBOR: Hogyan nem szerethet?

MÁTÉ: „Jobban nem szerethet.”

GÁBOR: Ez a gondolat, a nagy gondolat! Maga nem követi a gondolatot. Túl fiatal ehhez a gondolathoz. Most ellenőrzöm a játékát. A versen keresztül fejezze ki az érzelmét, fejezze ki az állapotát!

MÁTÉ: Hogyan?

GÁBOR: Nyugalom! Elmagyarázom. Képzeld el, hogy maga egy hatéves kisfiú, aki az óvodai műsorra jött, amelyen ezzel a verssel fog szerepelni. A közönség között ül a nagymamája és a nagypapája. Ez az első fellépése, nagyon izgul. Miközben a sorára várt..., rájött a pisilés. Nekünk, a közönségnek látnunk kell, hogy maga egy hatéves gyerek, hogy lámpalázás a nagyszülei miatt, és hogy pisilnie kell.

MÁTÉ: A versen keresztül?

GÁBOR: Igen, azon keresztül.

MÁTÉ: Sajnálom a verset.

GÁBOR: Én is...

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert

Eszembe jutottál,

Eszembe jutottál”

(Máté összehúzza a lábát, mintha a húgyhólyagját szorítaná.)

MÁTÉ: „Kicsiny kis leányka,

Te a nagy világnak

Legnagyobb gyémántja!”

(Máté meghajol, majd a képzelt színpadról a mosdóba szalad.)

GÁBOR: Hova rohan?

MÁTÉ: WC-re.

GÁBOR: A gyerekek inkább izgulnak, összekeverte a lámpalázat az izgalommal. Most másik feladatot kap. Képzeld el, hogy kilencven éves, és élvezettel tölti a napjait az idősek otthonában! Tíz nappal korábban az otthonba érkezett egy életteli, nyolcvanéves hölgy. Nagyon tetszik magának, beleszeretett. Az otthon igazgatója március 15-ei műsort szervez, maga önként jelentkezik, hogy elszavalja a *Reszket a bokor, mert*et. Szeretné, ha ez az életerős hölgy észrevenné, ezen a versen keresztül akarja meghódítani. Másrészt, lámpalázás, a lába elgyengül, a hangja felmondja a szolgálatot. Adjon bele mindent, és ne felejtse el: a szerelme a közönség soraiból figyel! Megértette a feladatot?

MÁTÉ: Igen.

GÁBOR: Akkor tessék: kezdje!

(Máté köhint, kimért léptekkel az előszínpadra lép.)

GÁBOR: Várjon, nem jó!

MÁTÉ: De, hiszen még semmit sem mondtam!

GÁBOR: Hát így járkál egy öregember?

MÁTÉ: Ja, jó.

GÁBOR: Lendüljön bele egy kilencvenéves mozgásába és ritmusába! Bújjon bele egy szerelmes ember pszichéjébe! Talán maga is volt valamikor szerelmes, talán a maga generációja is tudja, mi az a szerelem. Kezdjük az elejétől!

(Máté öregemberes léptékkal jön, majd szavalni kezd.)

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert...”

GÁBOR: Várjon! Nem azt mondtam, hogy hatvanéves, hanem hogy kilencven. Vénüljön meg jobban egy kicsit! Kezdjük az elejétől!

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert

Eszembe jutottál,

Eszembe jutottál,

Kicsiny kis leányka,

Te a nagy világnak

Legnagyobb gyémántja!”

GÁBOR: Szörnyű! Fogalma sincs az öregségről! Egyszerűbb feladatot adok. Testhezállóbbat. Képzeld el, hogy maga egy pásztor, a farkasok megtámadják a birkákat, a töltés másik oldalán van a másik pásztor, maga pedig ezen a versen keresztül szeretné megüzenni, hogy szerencsétlenség történt, hogy farkasok támadtak a bárányokra, és hogy jöjjön, segítsen ,mielőtt túl késő! Kezdjük!

MÁTÉ (*kiabál*): Petőfiiii... Sáááááandooooor... *Reszkeeeet a bokooooor, meeeert...*

GÁBOR: Hangosabban! Ember, elvesznek a bárányai!

MÁTÉ: „Reszket a bokor, mert

Madárka szállott rá.

Reszket a lelkem, mert

Eszembe jutottál.”

GÁBOR: Nem hallja magát! Nagyon fúj a szél!

MÁTÉ: „Eszembe jutottál,

Kicsiny kis leányka,

Te a nagy világnak

Legnagyobb gyémántja!”

(*Máté leszáll a székről.*)

MÁTÉ: Jó volt?

GÁBOR: Kiváló! Karriert építhetne, csak hogy birkák nélkül maradt! Még pásztornak sem való!

MÁTÉ: Azt hittem, egész elfogadható.

GÁBOR: Figyeljen, Máté, a kiejtése katasztrofális, elnyeli a magánhangzókat, elsietti az átlényegülést! Sokat kell dolgoznia, ha fel akar készülni a felvételre, ha el akar mozdulni a mostani mélypontról!

MÁTÉ: Tényleg ilyen rossznak tart?

GÁBOR: Jobbnak gondolja magát?

MÁTÉ: Hát, nézze, a közönség előtt más benyomást keltek! Ők másképp látnak.

GÁBOR: Milyen közönség előtt?

MÁTÉ: A saját amatőr társulatommal tíz szerepet játszottam Veszprémben, majd az egész Balaton-felvidéken vendégszerepeltünk.

GÁBOR: Figyeljen, Máté, az a legnagyobb hátránya, hogy amatőr társulatban játszott! Jobban örülnék, ha negatív tapasztalat nélkül jött volna, minthogy olyan elkorcsosult tapasztalattal állítson be, amit már az elején ki kell vernem a fejéből!

MÁTÉ: Hiszen én – ahogy Sztanyiszlavszkij mondaná – megérintettem a közönséget.

GÁBOR: És ahogy Jouvét mondaná: az állatkerti ketrecben vigyorgó majom is megérinti a közönséget, és azt mégsem nevezzük színésznek. Biztosan tehetségesnek tartja magát, ám én őszintén megmondom, hogy a tehetség nem elegendő, ha az ember nem áll készen, hogy vért izzadjon... Figyeljen, valahonnan ismerem magát!

MÁTÉ: Nem hiszem. Sok hasonló ember van a világon.

GÁBOR: Igen, igaza van. Sok hasonló van.

3. JELENET

(Máté szaval, miközben Gábor figyelmesen hallgatja.)

MÁTÉ: „Haragot, istennő zengd Péleidész Akhileuszét,
vészest, mely sokezer kint szerzett minden akháznak,
mert sok hősnak erős lelkét Hádészra vetette,
míg őket magukat zsákmányul a dögmadaraknak
és a kutyáknak dobta. Betelt vele Zeusz akaratja,
attól kezdve, hogy egyszer szétváltak civakodva
Átreidész, seregek fejedelme s a fényes Akhilleusz.
És melyik égilakó uszitotta viszályra a kettőt?
Létó s Zeusz fia: mert neki gyúlt a királyra haragja,
s ártó vést keltett a seregben; hulltak a népek:
mert ama Khrüsészst megsértette, az ő szent papját...”

GÁBOR: Várjon! Máté, várjon!

(Gábor mélyet sóhajt.)

GÁBOR: Ha már a hexameter nem megy, akkor próbáljunk meg egy nyelvtörőt. Mondjuk: „Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?” Tudja maga, mik azok a küklopszok?

MÁTÉ: Hogyne tudnám?!

GÁBOR: Az irodalmi alakok lexikona szerint: „Egyszemű óriások, Uranosz és Gaia gyermekei. Óriási természetűek, hatalmas erejűek, s egyetlen szemüket a homlokuk közepén viselték. A név kerek szeműt jelent.” Ám a maga beszédképességének fejlesztése érdekében a görög elnevezésnél maradunk. Tehát, fogja ezt a papírt!

(Gábor papírt nyújt neki.)

GÁBOR: Szépen, lassan olvassa fel!

MÁTÉ *(olvás)*: „Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?”

GÁBOR: Könnyedén és érthetően! Még egyszer!

MÁTÉ *(olvás)*: „Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?”

GÁBOR: Kicsit gyorsabban!

MÁTÉ: „Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?”

GÁBOR: Még gyorsabban!

MÁTÉ: „Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?”

GÁBOR: Még gyorsabban!

MÁTÉ: „Mit lopsz küklopsz...”

(Máté összezavarodott, Gábor olyan, mint aki ezt élvezettel várta.)

GÁBOR: Lám-lám, ezért nem lehet magából jó színész! Nincs kellő beszélőkéje a szakmához fiam! Nincs! De mindenki színész akar lenni, mindenki azt akarja, hogy reflektorfénybe kerüljön.

(Még egy papírt nyújt Máténak.)

GÁBOR: Olvassa fel mi áll rajta!

MÁTÉ: „Lenin mauzóleumának millenneumi lelinóleumozása.”

GÁBOR: Még egyszer!

MÁTÉ: „Lenin mauzóleumának millenneumi lelinóleumozása.”

GÁBOR: Érti a mondatot?

MÁTÉ: Nagyjából... igen.

GÁBOR: Akkor ismételje egyre gyorsabban és gyorsabban!

MÁTÉ: Lenin mauzóleumának millenneumi lelinóleumozása... Lenin mauzóleumának millenniumi lelinóleumozása... Lenin mauzóleumának millenneumi lelinóleumozása... Lenin mauzóleumának leninozeumolása...

GÁBOR: Látja, megint elszúrta! Koncentráció. A koncentráció és az ügyesség számítanak a színjátszásban – ezek nélkül nem művész a művész.

(Gábor az éjjeliszekrényhez megy, kivesz egy pálinkás üveget és két feles poharat.)

GÁBOR: Egy italt?

MÁTÉ: Köszönöm, elfogadok egy kicsit.

(Gábor mindkét pohárba tölt, az egyiket Máténak nyújtja, a másikat megtartja.)

GÁBOR: Egészségére!

MÁTÉ: Egészségére!

(Mindketten egy húzásra kiisszák a pohár tartalmát.)

MÁTÉ: Konyak?

GÁBOR: Whiskey, whiskey Mátyás.

MÁTÉ: Máté.

GÁBOR: Whiskey, Máté.

MÁTÉ: Olvastam a *III. Richárd*ról az újságban.

GÁBOR: Igen. A rendező és az igazgató vitája miatt a próbákat és a premiert őszre tolták. Ősszel majd télre tolják a premiert, télen pedig tavaszra, és valószínűleg az egészből nem lesz semmi. Pedig úgy beleéltem magam.

MÁTÉ: Hogy halad a *Faust* próbája?

GÁBOR: Sehogy.

MÁTÉ: Miért?

GÁBOR: Az a kis liba, aki Margitot játssza már három napja valamilyen hülye tévésorozatot forgat. Már az első nap megmondtam, hogy túl öreg ahhoz a szerephez. Tíz éve tanítottam. Tibor adta neki a női főszerepet, hogy ő legyen a partnerem. A nemlétező partnerem. A tévén keresztül már azelőtt népszerűsége tette szert, mielőtt kiforrt színésznővé vált volna. Nem tudom, hogy gyakorolhatnám a szerepem, mikor a legfontosabb jelenetekben együtt kellene lennünk?

(Gábor még egy pohárral tölt magának és Máténak.)

GÁBOR: Nekem úgy tűnik..., úgy tűnik, hogy valahonnan ismerem magát.

MÁTÉ: Mégis honnan? Nem hiszem.

GÁBOR: Mintha már láttam volna valahol.

MÁTÉ: Ritkán járok Budapesten.

GÁBOR: Nem járt ide egyetemre?

MÁTÉ: Nem, Veszprémben végeztem irodalom szakon.

GÁBOR: Végzett? Vagyis diplomázott?

MÁTÉ: Igen, irodalom szakon diplomáztam. Egy ideig még iskolában is tanítottam.

GÁBOR: Tanított?

MÁTÉ: Igen. Addig a napig, amíg Pestre nem jöttem Önhöz.

GÁBOR: Hát az iskola?

MÁTÉ: Tegnap értesítettek, hogy többé nem kell bemennem dolgozni.

GÁBOR: Miért?

MÁTÉ: Kirúgtak. Azt mondtam, egy hétig leszek távol, és íme: sokkal tovább maradtam.

GÁBOR: Most miből fog élni?

MÁTÉ: Nem tudom. Egyedül abban vagyok biztos, hogy annyira megvetem az iskolát, amennyire szeretem az irodalmat. Eszem ágában sincs többé bárkinek a világon megtanítani az *Iliász* és az *Odüsszeia* értelmét, magyaráznom Don Quijote tetteit, ecsetelnem Dante *Poklát*! Ezen kívül: egyedül a színhátság érdekel!

GÁBOR: És mi van, ha megbukik a vizsgán?

MÁTÉ: Akkor tényleg vízbe ölöm magam. Még hozzá a Hajógyári-szigetnél egy kövel a nyakamban. A víz tisztasága alapján ez biztos halál lenne.

GÁBOR: Nem túl okos dolog a mindent vagy semmit. Most egyáltalán miből él, így hogy nem dolgozik?

MÁTÉ: Eladtam a Golfomat, ebből a pénzből bérelek egy garzonlakást a VIII. kerület alsó részén.

GÁBOR: A nyóckerben?! Hogy élhet abban a városnegyedben?

MÁTÉ: Nem volt választási lehetőségem. Továbbá ez volt a legolcsóbb. A szüleim boldogtalanok, mert otthagytam a munkámat. De az nem nekem való, nem illik a habitusomhoz.

GÁBOR: Nős?

MÁTÉ: Nem. Volt egy mennyasszonyom, de ennek is vége lett, amikor Pestre indultam. Egyszerűen ellenezte, hogy otthagyjam a munkámat. Megpróbáltam elmagyarázni, hogy tanárként boldogtalan lennék, de...

GÁBOR: A nőknek semmit sem lehet elmagyarázni. A nők egoisták és önzők. Csak magukra, a gyerekekre és megint csak magukra gondolnak. Mi csak státuszt és biztonságot nyújtunk. Három házasság áll mögöttem, három házasság súlyát kellett cipelnem, hogy rájőjjek egy egyszerű halandó nő képtelen lépést tartani egy művésszel. Mindhárman ugyanolyanok voltak, mindhárman azt várták, hogy rájuk és csak rájuk figyeljek. Tudja, ezt a szobát a második házasságom idején rendeztem be próbateremnek. Aszketikusan rendeztem be, nem csak azért, hogy próbákat tarthassak, hanem hogy ne

kelljen a nejemmel lennem a nappaliban. Egyszerűen – elviselhetetlen volt beszélgetni vele. És a hallgatás is elviselhetetlen volt. Két év múlva beleugrottam a harmadik házasságba – minden megisméltődött. Megint ebbe a szobába menekültem, csak hogy magam lehessenek a szerepeimmel és a könyveimmel. Íme, most, a harmadik válás után is az időm javát itt töltöm – mintha a nappaliban a zsémbes feleségeim várnának. Jól tette, hogy elhagyta a menyasszonyát.

MÁTÉ: Nem én hagytam el, hanem ő hagyott el engem.

GÁBOR: Az ugyanaz! Én, hogy őszinte legyek, már nem is emlékszem, melyik asszony hagyott el engem, és melyiket hagytam el én. A szakításhoz ketten kellene, ahogy a párkapcsolathoz is.

MÁTÉ: Nem értek egyet.

GÁBOR: Mert fiatal.

MÁTÉ: Talán.

(Csend.)

GÁBOR: Milyen színdarabból választott szerepet a felvételi vizsgára?

MÁTÉ: A Hamletből.

GÁBOR: Yorick szerepét?

MÁTÉ: Nem, a címszerepet.

GÁBOR: Nem aprózza el! Csöppet sem beképzelt. Ilyenek a mai fiatalok. Mértéktelenek. Hamlet szerepe túl komoly magának, de ha ezt választotta, akkor tiszteletben tartom.

MÁTÉ: Az Egyetem három monológot és három verset vár. Egy párbeszéden keresztül szeretném érezni Hamletet, szeretném kipróbálni más karakterek hogy élik meg a királyfit, ezáltal a monológjait is jobban érteném!

GÁBOR: Érdekes... a párbeszédiken keresztül vizsgálni a hősöket. Nézze Máté, nekem partner kell a *Faust*hoz, magának pedig partnerek kellene a *Hamlethez...*, talán kölcsönösen kisegíthetnénk egymást!

MÁTÉ: Valóban elvállalná, hogy velem játsszon?

GÁBOR: Miért ne? Az magának és nekem is jó lenne!

MÁTÉ: Hiszen ez csodálatos! Egy vérbeli színésszel fogok játszani.

GÁBOR: Gyakorolni Máté, csak gyakorolni.

4. JELENET

(Gábor és Máté jelmezben vannak. Máté szőke női parókát visel. Goethe Faust című darabjából játszának egy jelenetet.)

GÁBOR: „Megismerél, mihelyt a kertbe jöttem,
édes kis angyalocska, te?”

MÁTÉ: „Nem látta tán? A szemem lesütöttem.”

GÁBOR: „S tolakodásom megbocsátod-e,
amelyre a minap ragadtál,
midőn a Dóm előtt haladtál?”

MÁTÉ: „Riadt valék, mert rosszat még reám
nem mondott senki is, mióta élek.
Jaj, véltem, úgylehet viselkedésed
volt helytelen s kihívó, te leány!
Bízvást azért támadt a kedve,
hogy a szemét ilyen leányra vesse.
De valami, nem is tudom miért,
máris mozdult az úr javára bennem;
s magamra voltam csak dühös, amért
kelmedre ott dühösebb nem lehettem.”

GÁBOR: „Édeském!”

MÁTÉ: „Hagyja csak!”

(Leszakít egy őszirózsát, s szirmait egyenként tépdeshi kezdi)

GÁBOR: „Bokrétának szeded?”

MÁTÉ: „Nem, csak játszadozás.”

GÁBOR: „Hogy?”

MÁTÉ: „Menjen, kinevet.”

(Tovább tépdeshi a szirmokat, suttog)

GÁBOR: „Mit duruzsolsz te?”

MÁTÉ *(alig hallhatóan)*: „Szeret – nem szeret –”

GÁBOR: „Ó, édes, angyali gyerek!”

MÁTÉ: „Nem szeret – szeret – nem szeret –”

(Az utolsót tiszta örömmel tépi le)

MÁTÉ: „Szeret!”

GÁBOR: „Úgy van, szívem! Ez a virágbeszéd
legyen isteni szózatod. Szeret!

Tudod-e, mit jelent e szó? Szeret! –”

(Mefogja mindkét kezét.)

MÁTÉ: „Elönt a láz!”

GÁBOR: „Ó, ne remegj! Hadd, hogy szemem
s ölelésem mondjon ki mindent,
mi el nem mondható...”

(Csend.)

GÁBOR: Rendben. Elég. Még három nap van hátra a bemutatóig.

MÁTÉ: Ha a színésznő lebetegszik, beszállhatok.

GÁBOR: Még csak az hiányzik!

MÁTÉ: Hát nem lennék jó Margitnak?

GÁBOR: Nem. Túl nőies.

(Gábor megtölti a poharakat.)

MÁTÉ: Az újságban olvastam, hogy Pesten egy hollywoodi film meghallgatása lesz, közösen forgatnak a Korda Filmstúdióval.

GÁBOR: Tudom. Egy újabb amerikai szemetet dobnak a piacra.

MÁTÉ: Dehogy! Az egy A kategóriás film. A legnagyobb sztárok szerepelnek benne. Mivel a történet Magyarországon játszódik a hidegháború idején, ezért az öt főszereplő egyike magyar színész lesz, aki a filmben az amerikai kémek beépített embere lesz. A magyar színész, aki elnyeri a szerepet egy csapásra nemzetközi sztárrá válik. Szükség lesz néhány statisztára is – nekem is lenne rá esélyem.

GÁBOR: Egy film nem a színész, hanem a rendező tehetségét tükrözi.

MÁTÉ: Hiszen Ön is játszott néhány filmben.

GÁBOR: Igen. Néha nem árt játszani egy filmben, hogy könnyebben bevonzzuk a színházba is a nézőket. Ezen kívül egy filmmel jól lehet keresni. Tizenöt évvel ezelőtt az egyik filmes szerepemből vettem egy jó kocsit, de az első feleségem összetörte. Hülye vaksi! Odalett a kocsim, ő pedig, sajnos..., egy karcolás nélkül megúsza. Hihetetlen, hogy a nők szeretnek ahhoz nyúlni, amihez nem értenek: vezetés, politika, gyereknevelés... Rátérjünk a *Hamletre*?

MÁTÉ: Rátérhetünk.

(Máté átnyújtja a női parókat Gábornak, aki azt a fejére teszi.)

MÁTÉ: „Kisasszony, ölébe fekhetem?”

(Gábor lábaihoz dől.)

GÁBOR: „Nem, uram.”

MÁTÉ: „Azaz, ölébe hajthatom a fejem?”

GÁBOR: „Igen, uram.”

MÁTÉ: „Azt gondolja, póriás értelemben vettem?”

GÁBOR: „Semmit se gondolok, uram.”

MÁTÉ: „Mily szép gondolat, egy szép leány lába közt fekünni!”

GÁBOR: „Tessék?”

MÁTÉ: „Semmit se mondtam.”

GÁBOR: „Jókedve van, fönséges úr.”

MÁTÉ: „Kinek? Nekem?”

GÁBOR: „Igenis.”

MÁTÉ: „Ó, boldog Isten! Hisz én vagyok a világ első bohóca. Ki tehet arról, ha jókedve van; hisz látja, mily vidor az anyám is, pedig az apám most halt meg, csak két órája.”

GÁBOR: „Dehogy: kétszer két hónapja is van már, fönség.”

MÁTÉ: „Oly régen? Gyászolja hát az ördög! Én cobolyköntöst csináltatok. Uramfia! Két hónapja, s még el sincs felejtve! Úgy hát megérjük, hogy valamely nagy embert fél évvel is túlél az emlékezete...”

5. JELENET

(Sötét a szoba. Kintről halljuk Gábor és Máté részeg dalát, duóban áriáznak a Carmen című operából. Bebotorkálnak a szobába. Gábor felkapcsolja a lámpát.

GÁBOR: Becsüllek, nagyon becsüllek. Tudod, miért becsüllek?

MÁTÉ: Nem tudom, miért becsül.

GÁBOR: Azért becsüllek, mert hangosan tapsoltál, azért becsüllek, mert az állófogadáson három liter bort ittál.

MÁTÉ: Csak kettőt, csak kettőt.

GÁBOR: Jól van, az is siker. De valamiért nem becsüllek.

MÁTÉ: Miért?

GÁBOR: Nem becsüllek, mert nem kiáltottál „Hurrá!“-t. Éljenezned kellett volna, amikor kimentem az ajándékért!

MÁTÉ: Kellemetlen lett volna.

GÁBOR: Mi ebben a kellemetlen? Annak a libának, annak a gyenge Margitnak a rajongói éljeneztek! Nekem mi jutott? Semmi! Szégyen! De úgy kértelek, mint az édes öcsémet, kértelek a premier előtt, te pedig mit csináltál? Semmit! Ő pedig..., az a nőszemély mindent elintézett. Szörnyen játszott.

MÁTÉ: Hát, nem is volt annyira rossz.

GÁBOR: Tessék?! Nyilván én vagyok a színművész tanár, nem te. Nyilván tudom mi a bohóckodás, és mi az igazi játék? Megittam két liter és hat deci vörösbort, de még így is tudom, mi a jó játék, és mi a szenny. Kéretik figyelembe venni!

(Gábor magához ragad egy laposüveget.)

GÁBOR: Még egy kicsit?

MÁTÉ: Nem ajánlott keverni.

GÁBOR: Csak elfelezünk egyet. Jöhet?

MÁTÉ: Hát, jöhet egy kevés.

(Mindkettejüknek tölt. Máténak odanyújtja a poharat. Koccintanak.)

GÁBOR: Vérbeli srác vagy Máté, vérbeli. Én pedig, én pedig egy lepukkant létforma vagyok, én egy nagy nulla vagyok. Tudod, miért tanítok azon a rohadt Egyetemen, tudod miért?

MÁTÉ: Honnan tudhatnám?

GÁBOR: Mert félek, hogy egy nap többé nem játszhatok. Mert félek, hogy egy nap kiszárad az agyam, és már képtelen leszek bármit megjegyezni, megtanulni vagy felidézni. Hát ezért. Félelmem idején az Egyetem a menedékem. Vágod? Ha egy nap kimegyek a divatból, ha egy nap a nagyfülű rendezők nem kívánják, hogy részt vegyek a dedós előadásaikban – a *Faust*jaikban és *Richárd*jaikban, akkor ott lesz nekem az Egyetem, fiam. Vágod? Én valójában egy rohadék vagyok, egy igazi nulla.

MÁTÉ: Én is erre gondoltam.

GÁBOR: Miiiiiiiiii?!

MÁTÉ: Nekem is úgy tűnik, hogy Ön egy nagy nulla. Egy egyszerű színész.

GÁBOR: Hogy merészeled, te dilettáns amatőr!?

MÁTÉ: Hiszen maga mondta.

GÁBOR: Az önkritikát bármikor elfogadom, de a kritikát: soha! Különösen tőled nem, nyóckeres fiatalúr.

MÁTÉ: Én azt mondom, amit gondolok, maga pedig arra figyeljen, amire akar! Maga erőszakos kontár!

GÁBOR: Ez sértés! Feljelentelek lelki sérelemért! Hozzád képest zseni vagyok, fiú. Madách Luciferét játszottam, amíg te a homokozóba vizeltél, Bánk Bánt játszottam, amíg te az ábécét makogtad, és... mit is csináltam?

MÁTÉ: Semmit.

GÁBOR: Igen, semmit! Én lehetek a Semmi, ha a szerep megköveteli, ha a rendező azt javasolja. Én bármire kész vagyok, csak játszhassak. Szomjazom a figyelemre, a csodálatra, a dicsőségre...

(Hirtelen megáll, és Mátéra bámul.)

GÁBOR: Figyelj fiú, fiacskám, kölyök, te valahonnan nagyon ismerős vagy nekem! Tudod?

MÁTÉ: Hát persze, hogy ismerős vagyok, hiszen háromszor megbuktatott a felvételi vizsgán.

GÁBOR: Miiii?! Várjunk csak, tényleg?!

MÁTÉ: Hét évvel ezelőtt voltam először a színművészeti felvételi vizsgán. A bizottság meghúzott, habár egész jó voltam. Öt éve elmentem a második felvételire. Nagyszerű voltam. Meghúzott. Három évvel ezelőtt... még jobb voltam. Megint meghúzott. Tudja miért húztak meg? Mert nem figyeltek rám rendesen. Az utolsó felvételin az a dagadék fogpiszkálóval túrta a fogát, maga pedig percenként törölgette az orrát. A bizottság egyik tagja szó szerint aludt... Én voltam a százharmincnyolcadik jelölt.

GÁBOR: Látod, tudtam, hogy valahonnan ismerlek, tudtam!

6. JELENET

(Máté az előszínpadon áll. Gábor oldalt áll és figyel.)

MÁTÉ: „Szavald a beszédet, kérlek, amint én ejtém előtted: lebegve a nyelven; mert ha oly teli szájjal mondd, mint sok színész, akár a város dobosa kiáltaná ki verseimet. Ne is fűrészd nagyon a levegőt kezedd, így; hanem jártasd egészen finomul: mert a szenvedély valódi zuhataga, szélvesze, s mondhatnám, forgószele közepett is bizonyos mérsékletre kell törekedned és szert tenned, mi annak simaságot adjon. Ó, a lelkem facsarodik belé, ha egy tagbaszakadt, parókás fejű fickót hallok, hogyan tépi foszlánnyá, csupa rongyokká a szenvedélyt, csak hogy a földszint állók füleit megrepessze, kiknek legnagyobb részét semmi egyéb nem érdekli, mint kimagyarázhatatlan némajáték és zaj. Én az ilyen fickót megcsapatnám, amiért a dühöncöt is túlozza és heródesebb Heródesnél. Kerüld azt, kérlek.“

(Csend.)

GÁBOR: Nem rossz Hamlet, nem rossz.

MÁTÉ: Gondolja, hogy átmegyek?

GÁBOR: A bizottság idén is tizenegy tagból áll, nehéz megmondani aznap ki fog felvételiztetni. Csak annyit mondhatok, hogy az én szavazatom az *Öné*. Ha még öt szavazatot szerez megvalósul az álma. Százhetvenkét jelentkező van, de legfeljebb tízet vesznek fel. És most: menjen haza és aludjon! Ne gondoljon a bizottságra, koncentráljon a mondatokra, az érzelmekre, amiket ki akar fejezni, a mondatokban rejlő gondolatokra! Tegyen úgy, ahogy gyakoroltuk!

MÁTÉ: Úgy lesz! Vizontlátásra!

GÁBOR: Vizontlátásra!

(Máté kimegy. Gábor kivesz egy pálinkásüveget a szekrényből, tölt magának és megissza. Majd visszateszi az üveget, a telefonhoz megy és tárcsáz.)

GÁBOR: Halló! Itt Gábor... Szevasz! Figyelj, a felvételi miatt hívlak..., holnap nem leszek a bizottságban...! Hivatalosan: beteg vagyok..., nyolc jelöltet készítettem fel, mindegyik elvárja, hogy kitartsak mellette, egyszerűen le kell betegednem... á, neked, rendezőnek könnyebb... Hanem, figyelj csak... a felvételre jön egy magas, fekete hajú, veszprémi fiú, Máténak hívják...! Tégy meg mindent, hogy ne menjen át! Túl önálló, ő már kész színész, ha felvesszük, akkor zavarni fog, amíg a középserűekkel foglalkozunk..., igen..., mindenképpen buktassátok meg! Majd feltalálja magát valahogy! Túlságosan tehetséges..., túlságosan..., rendben... ,szevasz!

(Leteszi a kagylót.)

7. JELENET

(Gábor egyedül van a szobában. Rossz angolsággal beszél.)

GÁBOR: There in the distance, that small spot, *der ist* the bridge across the river. *Die* tanks are there. *Wir* have to be very-very careful. I take you to the bridge *und* you go the rest of the way... without me. *Die Ruszkik* are on the other side. If they catch me, it will be *der* end of me, *also* we have to...

(Csengetnek az ajtón.)

GÁBOR: Fáradjon be Kissné!

(Máté letörve lép a szobába.)

GÁBOR: I take you to the bridge *und* you go the rest of the way without me...

(Gábor megfordul, meglátja Mátét.)

GÁBOR: Nos?

MÁTÉ: Meghúztak. Negyedszer.

GÁBOR: Oh, kár! Ha nem kaptam volna el az influenzát, ha a bizottság tagja lettem volna, talán a szavam ért volna valamit!

(Gábor szipog és az orrát törli.)

MÁTÉ: Nem hiszem. Úgy néz ki, ez nem nekem való.

GÁBOR: Miért? Jövőre is meg kell próbálni! Kicsit jobban kell készülnie, és akkor biztosan...!

MÁTÉ: Nem hiszem, hogy valaha újra megpróbálok. Nem hiszem.

GÁBOR: Most mihez kezd?

MÁTÉ: Nem tudom. Úgy érzem magam, mint akinek a szerelme éppen máshoz ment feleségül.

GÁBOR: Visszatér Veszprémbe?

MÁTÉ: Igen, de csak holnapután. Holnap elmegyek az amerikai film castingjára.

GÁBOR: Valóban? De, hiszen az nem Önnek való, az egy összetett szerep, a magyar ügynök túl...

MÁTÉ: Nem a téglá szerepére, hanem statisztának jelentkeztem. Amikor megláttam az Egyetem felvételi eredményét, arra gondoltam, hogy a statisztálással szerzett pénzből visszafizetem az adósságom egy részét. Ezalatt a három hónap alatt mindenemet elköltöttem, így adósságcsapdába estem, és közeleg a nyár is... A statisztákkal négy napig forgatnak.

GÁBOR: Az szép.

MÁTÉ: Láttam a magyar kém szerepére jelentkezők névsorát, az Ön neve is benne van.

GÁBOR: Á, arra gondoltam kicsit kipróbálok magam, megnézem milyenek az amerikai castingok. Persze, csak ha holnapig meggyógyulok.

(Szipog és az orrát törli.)

MÁTÉ: Igen, igen... Miután jelentkeztem kifüggesztettek két listát. Az egyikben a főszerepre jelentkezők névsora, a másikon a potenciális statiszták névsora állt.

GÁBOR: És hány jelentkező van?

MÁTÉ: Az Ön listáján háromszázkilenc.

GÁBOR: Az ördögbe! Biztos tele van esélytelen amatőrökkel és kalandorokkal... Hát az Ön listáján hányan vannak?

MÁTÉ: Csak én.

GÁBOR: Csak maga?!

MÁTÉ: Igen.

(Csend.)

GÁBOR: És azt mondja: megbukott?

MÁTÉ: Igen, megbuktam. Ám mégis, azért jöttem, hogy elmondjam: köszönöm! Tudom, hogy mindent beleadtam. Én vagyok a hibás. Vizsgálatásra!

GÁBOR: Vizsgálatásra!

(Máté kimegy. Gábor mélyet sóhajt.)

8. JELENET

(Gábor telefonál.)

GÁBOR: Figyelj, szívem, azt hiszem jó esélyem van Hollywoodba menni, jó esélyem van...! Olyan jó voltam, olyan meggyőző! A rendező és a producer is figyelmesen néztek. Mikor befejeztem, a rendező azt mondta: „Megvan a száma, csütörtökön közöljük az eredményt.“ Érted, szívem? Azt mondta, hogy közlik az eredményt, ez azt jelenti, hogy felfigyeltek rám... Hohó, ez egy A kategóriás film. Ha bekerülök a filmbe, enyém az egész világ, akár még egy Oscar is rám kacsinthat... Ha megnyerem a szerepet, elviszlek vacsorázni a *Gundel*be... Figyelj, bocsáss meg, de le kell tennem a telefont, bármikor hívhatnak! Igen, ma hívják fel azt, aki megkapta a szerepet. Jól van, drágám, pá...! Most hagyjuk ezt a témát, elérhetőnek kell lennem telefonon, ne fojtogass ezzel, pá-pá!

(Leteszi a kagylót. Az éjjeli szekrényhez megy, lehajol. Máté belép a szobába egy fehér papírba csomagolt üveggel és egy doboz bonbonnal.)

GÁBOR: Máté, maga itt?!

MÁTÉ: Tanár úr, remek hírem van!

GÁBOR: Mondja!

MÁTÉ: Átmentem a meghallgatáson!

GÁBOR: Hát persze, hogy átment! Egyedül maga jelentkezett statisztának.

MÁTÉ: Nem statisztának vettek fel.

GÁBOR: Hanem?!

MÁTÉ: Nekem adták azt a fontos szerepet. Nekem adták a magyar ügynök szerepét. Egy hónap múlva Hollywoodba megyek, ott forgatjuk a stúdiójeleneteket, ősszel pedig Magyarországon lesznek a helyszíni forgatások.

GÁBOR: Biztos ebben?!?

MÁTÉ: Persze, de mindezt titokban kell tartani még pár napig, amíg a producer emberei kigondolják a megfelelő életrajzomat a nyilvánosság és az újságírók számára. A producer úgy gondolja, hogy hangsúlyozni kell, hogy négyszer megbuktam a színművészeti felvételin. Igazi amerikai életrajzom lesz: *Váratlan siker, Egyszer lent, egyszer fent.*

GÁBOR: Várjon, hát nem a statiszta meghallgatásra jelentkezett?

MÁTÉ: De igen. De a producert és a rendezőt felcsigázta a gondolat, hogy milyen lehet az egyetlen statiszta jelentkező abban az országban, ahol mindenki főszereplő akar lenni..., majd megkérdezték ismerek-e fejből valamilyen monológot, én pedig elmondtam a monológokat, amikkel együtt készültünk a felvételre. Magyarul beszéltem, nekik pedig annyira tetszett a megjelenésem, hogy nekem adták a főszerepet... íme, ezért hoztam ezt a két kis ajándékot.

(Csend.)

GÁBOR: Szép, szép.

MÁTÉ: Megkérdeztem milyennek találták a mentoromat, mondtam, hogy nagyon szeretném, ha Ön is játszana a filmben. Az asszisztens elhozta a fényképét, a rendező pedig ránézett és azt mondta...

GÁBOR: Mondd már végig!

MÁTÉ: Azt mondta: „Túl teátrális. Nem való filmbe, még statisztának sem.” Ezek az ő szavai.

GÁBOR: Ezt mondta?

MÁTÉ: Igen, ezt... Örülök, hogy megoszthatom Önnel az örömeimet.

GÁBOR: Hát, én is örülök. Nagyon, nagyon örülök. Ez olyan, mintha engem is beválasztottak volna a meghallgatáson, ez sokat jelent.

MÁTÉ: Végre olyan munkám lesz, amiről mindig is álmodtam!

GÁBOR: A színészet csodálatos hivatás, csodálatos.

MÁTÉ: Egyébként tanár úr, mindig jó színésznek tartottam, de nagyon rosszul játszotta el a megfázást.

GÁBOR: Gyógyteákat ittam, ezért gyógyultam meg hamar, csak ezért...

MÁTÉ: Sejttem, hogy miért nem volt a felvételi bizottságban. És nem neheztelek. *Maga* előtt olyan sok felvételi vizsga áll, többszáz lelkes jelentkező és több ezer órányi korrepetálás. Spórolnia kell az erejével.

(Máté kivesz a zsebéből egy köteg bankjegyet, és a tanár zsebébe nyomja.)

MÁTÉ: Isten áldja, tanár úr! Isten Önnel!

GÁBOR: Várjon, hadd magyarázzam meg!

(Máté megáll.)

MÁTÉ: Minek, tanár úr? Most már úgysem számít. Hiszen, egy hét múlva *maga* elfelejti Hollywoodot, én pedig elfelejtem *magát*.

(Máté kimegy. Gábor egy ideig mozdulatlan csendben marad, majd a kanapéhoz megy, melyen a Faust szövege fekszik. Kinyitja az első oldalt és hangosan mondja.)

GÁBOR: „Ó jaj, a filozófiát,
a jog– s az orvostudományt
és – haj – a teológiát:
mind buzgón bűvároltam át.
S most mégis így állok, tudatlan,
mint, amikor munkába fogtam.
Címem magiszter, sőt több: doktor úr,
s tíz éve már, hogy álnokul,
orránál fogva vezetgetem
egész tanítványseregem –
s látom, semmit sem tudhatunk mi!
Ettől fog szívem elhamuhodni.”

VÉGE